

Gázpiaci winter package

Takácsné Tóth Borbála

REKK-MEKSZ „Winter Package” workshop
2017. február 16.

Energia unió stratégia

fenntarthatóság

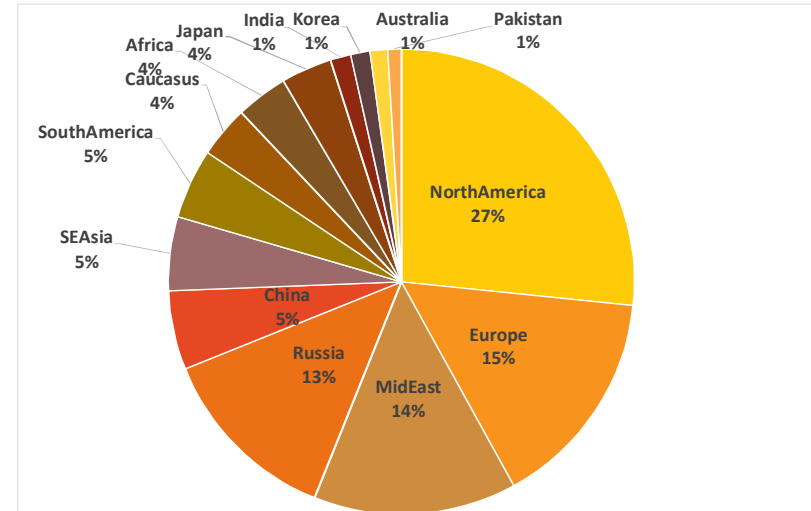
versenyképesség

energiabiztonság

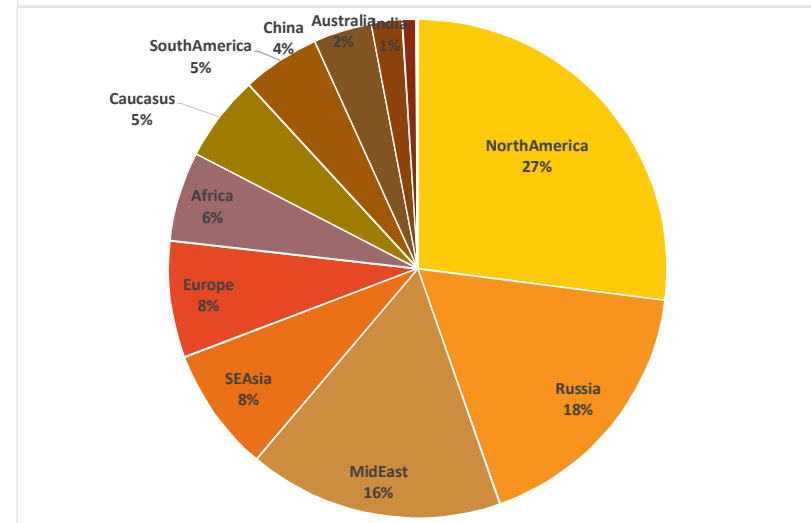
- EU gáz importfüggősége
- Keleti tagállamok kitettsége
- Egy beszállító problémája
- Geopolitikai helyzet (UA)

- Energia Unió:
 - SOS rendelet felülvizsgálata
 - LNG és tárolási stratégia
 - (Quo vadis: Gáz Market design)
- Külső politikák
 - Ukrajna
 - Törökország
 - LNG beszállítók

Növekvő importfüggőség: az EU a vásárlói pozícióját kell, hogy javítsa: külső politikák felértékelődése: tranzitországok és nagy beszállítók

Kereslet

Kínálat

A hazai kitermelés ösztönzésére

- Stabil, piaci alapú szabályozási rendszer
- Ebben Magyarország már lépett is, a koncessziós rendszer versenyző ajánlatokat hozott.

Energia- hatékonyság növelése

- Az EU gázfogyasztása 23%-al csökkent 2005 óta, részben az EH beruházásoknak köszönhetően. Magyarországon ez több, mint 40 %, de nem az energiahatékonyság dominált.
- EU hűtési fűtési energiafelhasználás harmada gáz! Magyarországon: Gázfűtés incl. 52,78%.

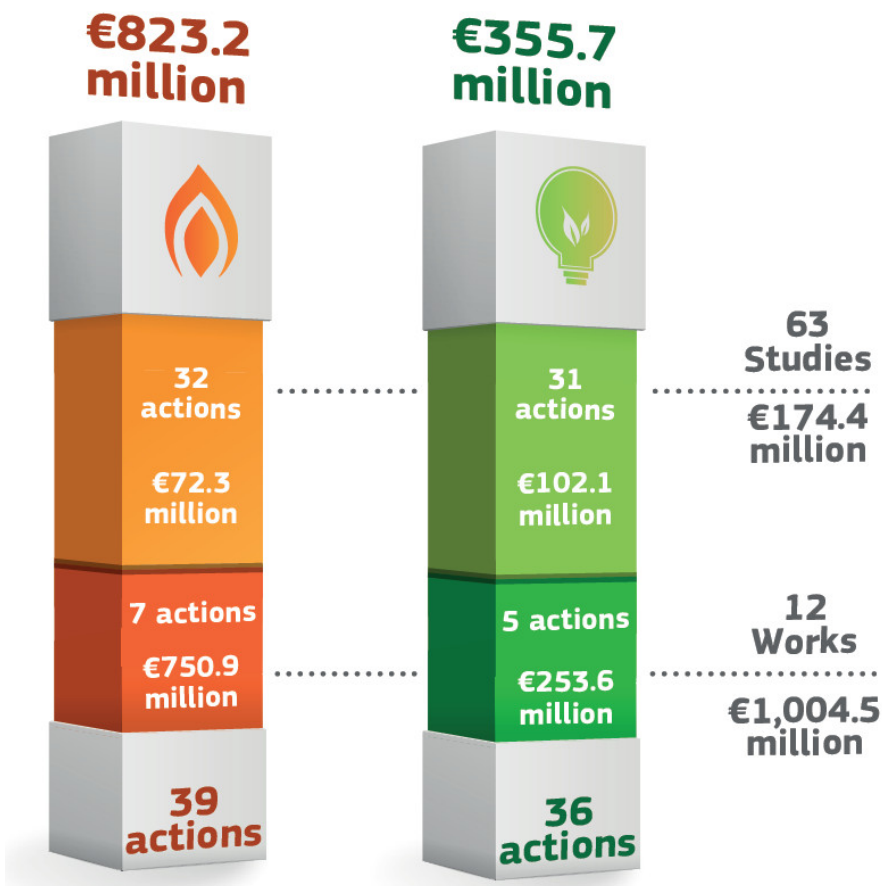
Megújuló energiaforrások

- Gáz kiváltás a fuel mixből: a gáznak versenyző alternatívája a földhő hasznosítás, itt a szabályozási kereteket kellene rendbe tenni, hogy piaci alapon elterjedhessen

- Beszállítók versenyének feltétele az infrastruktúra
- Utóbbi évek gáz infra építései:
 - Sok kétirányúsítás
 - LNG terminálok (LV, PL, FR, FI, GR bővítés)
 - Néhány új határkeresztező (SK-HU, CZ-PL, RO-BG)
 - Néhány tároló (főleg NY-E-ban)
- Néhány örökzöld a listán:
 - Krk LNG
 - Déli gázfolyosó
- Hatás a versenyre: az árak Európában konvergálnak, a nagy régiós árkülönbség (NY-K) jelentősen csökkent
- Ellátásbiztonsági hatás: Stressz teszt (2014)
- Tanulságok:
 - LNG segít
 - Több szolidaritás
 - Több együttműködés
- LNG Stratégia kell

Az új orosz ötlet: Nord Stream2 - megosztó

A CEF budget 5.36 milliárd € 2014-20

- 4.7 milliárd € - INEA: Innovation and Networks Executive Agency
- 2016 végéig: 66 PCI-t támogattak 1.2 milliárd €-val
 - 35 villany
 - 31 gáz
- A régiós szempontból legfontosabb támogatott gázvezetékek építés alatt: TAP, BRUA, Balticconnector
- Ami még kaphat: maradék CESEC projekt...

A jövőben a fókusz sokkal inkább az energiahatékonyság támogatásán lesz, mint az infrastruktúrán

ELLÁTÁSBIZTONSÁGI RENDELET 994/2010 FELÜLVIZSGÁLATA

GOVERNANCE

- Javított az ellátásbiztonságon a kötelező megelőzési és a vészhelyzeti tervek bevezetésével és a kapacitás és ellátási kötelezettségek bevezetésével.
- Tervezés: tíz éves infrastruktúra tervek, téli felkészülés, modellezés

INFRASTRUKTÚRA

- Kétirányúsítások bevezetése az EU határokon: nem csak az ellátásbiztonságon javított
- Energiaszigetek megszüntetése: elsősorban Balti országok, de Energiaközösség szinten még maradt: Moldova, Szerbia, Bosznia
- Javuló belső összeköttetések: PCI projektek (?)... 2020-ra kész

SZABÁLYOZÁS

- Ellátásbiztonsági előírások (KÍNÁLATI ÉS KERESLETI) célja a folyamatos gázellátás biztosítása elsősorban a védett fogyasztók számára a különösen nagy hideg és valamelyik forrás kiesése esetére is.

Javult az ellátásbiztonság

- Működőképes a Gas Coordination Group
- 2010 óta nem volt regionális vagy Unió szintű vészhelyzet
 - pedig volt egy 2012 februári „cold spell” és
 - a 2014-es ukrán válság
- Nemzeti szintű: GR
- Kisebb panaszok az együttműködésre (kétirányúsítási felmentések)
- Az ellátásbiztonsági standardokat nem akarja senki szigorítani

De mik a problémák?

- Stressz teszt 2014: a tagállamok nem veszik figyelembe a szomszéd ország ellátásbiztonsági helyzetét
- Sokszor nem tudják figyelembe venni (információ hiányában) a gázvásárlási szerződésekből fakadó esetleges ellátási kockázatokat. Így nem tudnak a kockázatértékelésben és a megelőzési tervben ezekre felkészülni.

Főbb témák:

- Regionalitás
- Szolidaritási mechanizmus
- Információcsere
- Védett fogyasztók
- Energiaközösség

diverzifikáció

szolidaritás

bizalom

- Az új rendelet háromoldalú tárgyalása megkezdődött
- A módosított rendelet életbe léphet 2017 közepén
- A rendelethez útmutatók készülnek (pl. szolidaritásról) a tagállamok és a Gas Coordination Group bevonásával
- ENTSOG a kockázatértékelés alapját elkészíti 2017 végére

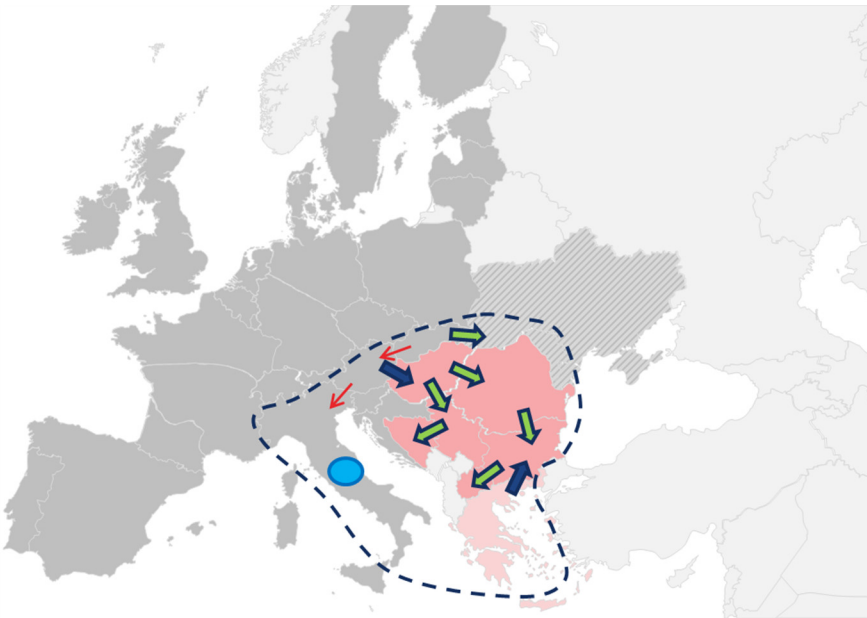
Nagyobb regionalitás – de kik működjenek együtt?

- Vészhelyzeti ellátási folyosók a régiók kiegészítéseképp
- Ambíciózus regionális együttműködés **EP**

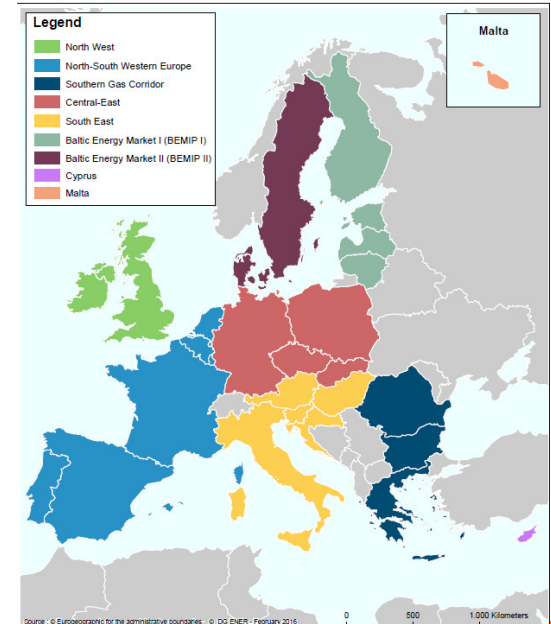
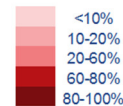
- Az ENTSOG modellezése alapján határozzuk meg, kik a közös kockázatúak
- A csoportban a hátrányosan érintett és a kiegészítő ország is legyen benne **CL**

- Előre meghatározott régiók
- Kisebbség
- Lehetséges dupla tagság
- Nagyobb kooperáció

COM

Share of disrupted demand in February

Kötelező tartalmi elemek

- Erős és kötelező kooperáció EP
- Bizottságnak erős jogosítványok és feladatok

- Közös kockázatértékelés CL
- Nemzeti Megelőzési és Vészhelyzeti Tervek regionális fejezettel

- Közös Kockázatértékelés
- Közös Megelőzési és Vészhelyzeti Tervek

COM

Gas Coordination Group

~~Peer review~~

Bizottság véleményez és végül dönt is? ?

Szerződéses információkhoz jutás – nem csak SOS-ben

- A kereskedelmi szerződések nagyobb transzparenciája: versenyélénkítés, árazás
- Import 40%-át lefedő szerződések EP

- Nem kell vészhelyzet ahhoz, hogy a szerződéses információkat be kelljen jelenteni
- Automatikusan be kell jelenteni a szerződéseket, amik a fogyasztás 40%-át meghaladó volumenűek
- Discretionary powers COM

- Limitált információadási kötelezettség; csak aggregáltan; csak bizonyos elemek CL
- '2-lépcsős' megközelítés: nem kell automatikusan értesíteni a Bizottságot

- Első lépés: csak a piac
- Második: ha az már nem képes kielégíteni a keresletet, akkor jön a vészhelyzeti terv
- Ha már ekkor is megtörténik, hogy egy tagállam védendő fogyasztói (háztartás, egészségügyi ellátórendszer stb.) nem jutnak gázhoz, akkor a szomszédos állam a saját védendő fogyasztón kívüli további gázt a szomszéd védendő fogyasztóinak megsegítésére fordítja
- Szolidaritás technikai, jogi és pénzügyi részleteit a Vészhelyzeti tervben kellene rögzíteni

- Nem kéne, hogy az önkéntes fogyasztáskorlátozást ellenősztönözze

EP

- Ez csak a legvégső menedék
- Tehermegosztás: mindaddig piaci alapú, ameddig csak lehet, fair kompenzáció
- Kétoldalú szerződések - guidelines

COM

- Részletes elvek kellene

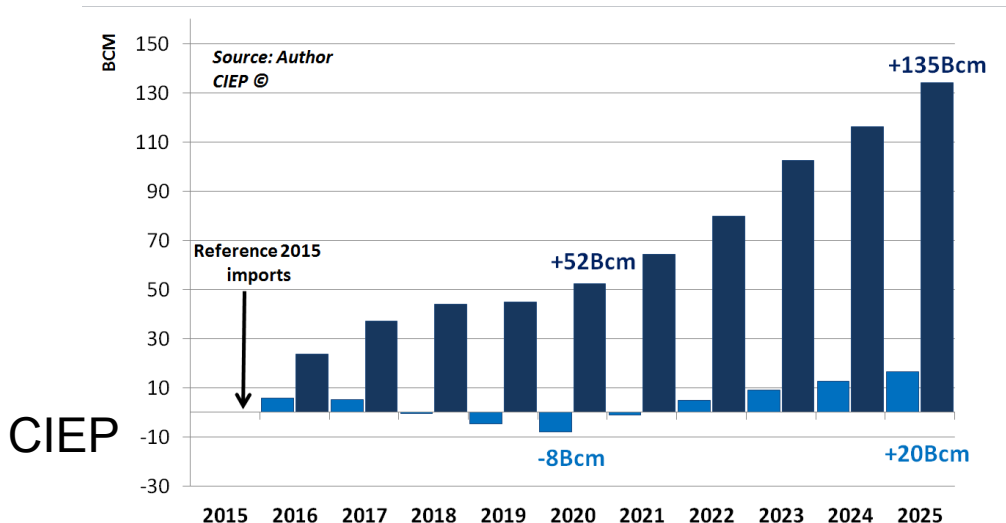
CL

Nagy vonalakban megvan ez egyetértés ezekről:

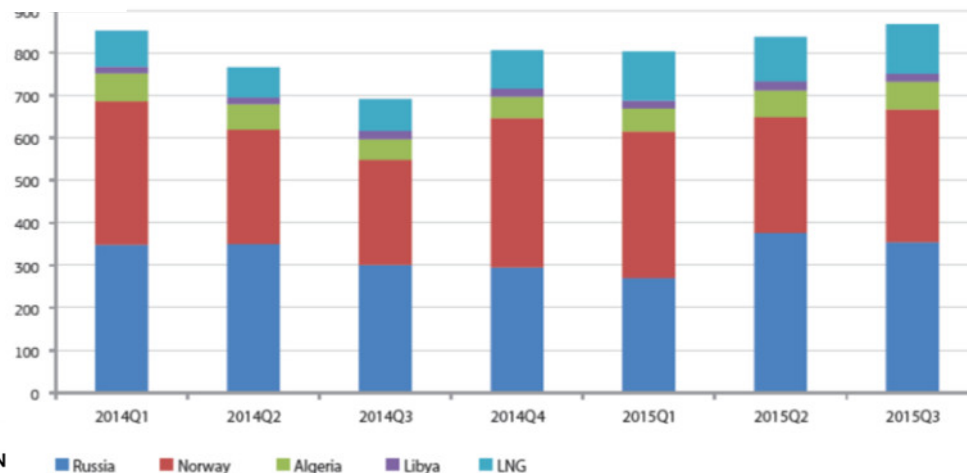
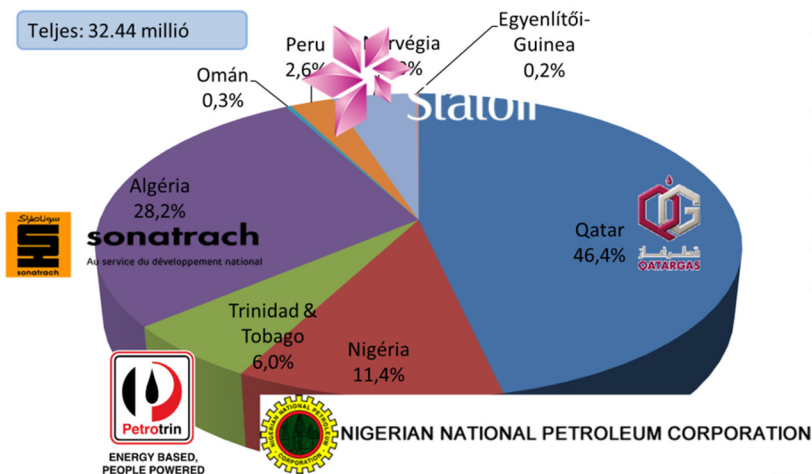
- **Energiaközösség**
 - Egyetértés a fontosságában
 - Jogi garanciák kellene a kölcsönös kötelezettségi rendszer bevezetéséhez (SOS Rendelet – szolidaritás Ukrajnával, Szerbiával...)
- **Védendő fogyasztók**
 - Harmonizált definíció – különben hogyan lehet szolidaritási elv
- **Nem-piaci eszközök esetében**
 - Nagyobb átláthatóság: hatásvizsgálatok publikálása
 - Bizottság szerepe
- **Elsődleges szerep: energiahatékonyság**

LNG ÉS TÁROLÁSI STRATÉGIA

Európa importfüggő – de hogy mennyire?

A jelenlegi kb 450 bcm-es európai kereslet 20-135 bcm-el nőhet a következő 10 évben
 2015-ben kb 50 bcm LNG érkezett Európába
 A fő szállító a Qatargas, de a többi is mind nagy állami LNG vállalat

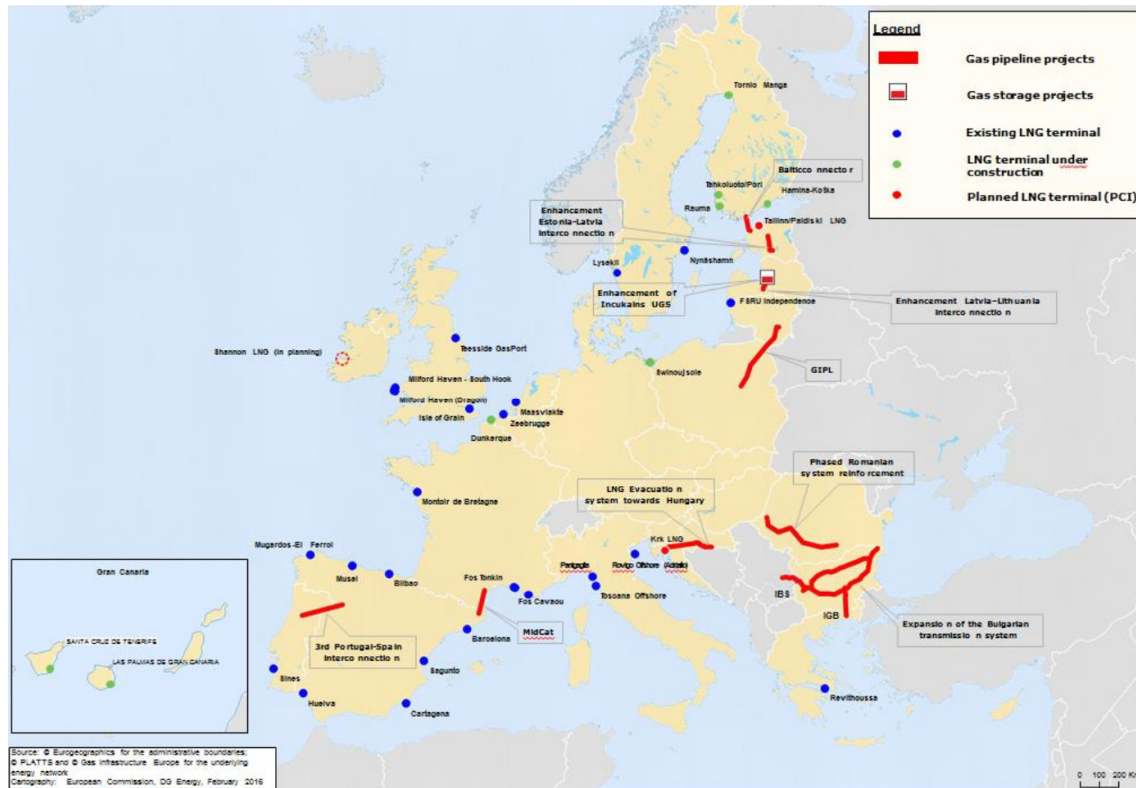

- Növekvő LNG kínálat
- Csökkenő ázsiai kereslet
- EU mint last resort (vagy Dél-Amerika?)

Csökkenő gázárak Európában: verseny a beszállítók között

- ebből néhány ország nem részesül, mert nincs hozzáférése a globális gázpiachoz
(Litván LNG pozitív hatása az orosz szerződéses árakra)
- Ugyanakkor a LNG beruházás befagyott költséget is jelenthet a gázinfraába, ha a fosszilis tüzelőanyag kereslet drasztikusan csökken, amit el kell kerülni
- Az EU-ban sok az LNG regas kapacitás, de „rossz helyen” - kihasználatlanok

1. Infrastruktúra

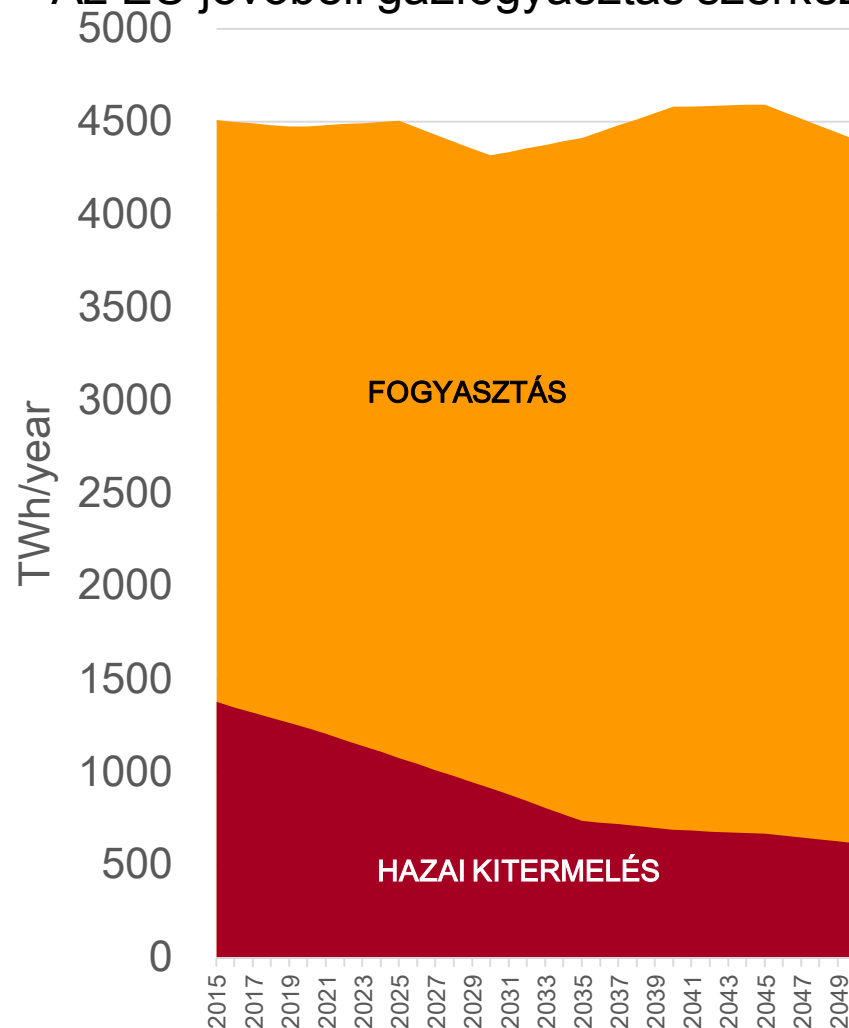
- A meglévő LNG terminálok és tárolók jobb kihasználtságát segítő határkeresztezők
- Krk LNG

- Fő cél, hogy az EU piac vonzó legyen az LNG szállítóknak, a belépési korlátokat le kell bontani
- LNG terminálok mentessége a TPA alól felülvizsgálandó
- Az EU legnagyobb vonzereje, hogy piaci árjelzéseket adnak a likvid kereskedési pontok, ezért :
 - BEMIP (3. csomag implementálása – derogáció lejárt)
 - CESEC (szabályozási útiterv a kereskedelmi korlátok lebontására: Trans balkan, tarifák...)
 - SSE (az ibériai félsziget összekötése: Midcat)
- Tároló:
 - Magasak a tárolói tarifák: téli-nyári spread csökkenő: nem vonzó a tárolás
 - Új termékek kellene: szabályozás engedje meg ezek fejlesztését és kereskedelmét
 - Szállítóvezetéki entry-exit ne sújtsa a tárolást kétszer
 - Lehessen tárolói és határkeresztező kapacitást együtt foglalni
 - Regionális tárolási keretek kialakítása

3. EU energia-külpolitika

- Növekvő importfüggőség
– a vásárlók helyzetét a jól működő, világos szabályokon nyugvó globális piac javítja
- Multilaterális fórumok: G7, G20, IEA,
- Regionális fórumok: Energiaközösség, Déli gázkorridor, Algéria

Az EU jövőbeli gázfogyasztás szerkezete

- Mi legyen Magyarországon hosszú távon a gáz szerepe az energiaszektor átalakulása közepette?
- Gázpiaci függőségünk csökkentése – megtettük amit megtehattünk?
- A szolidaritási elv a gyakorlatban mit jelenthet Magyarország számára?
- Infrastruktúra: a jobb összeköttetés javítja majd a kihasználtságunkat?
- Mit tesz a tároló a regionális ellátásbiztonsági szerep növeléséért?
- Ellentmondásban: legyen több kereskedelmi tárolás – kötelező tárolás, megszakítási sorrend és nem garantált a kereskedelmi tárolóban lévő gáz SOS-ben való felhasználása

- Teljes parlamenti támogatást kapott az új holland energiasztratégia 2016 végén
- A holland kormány hosszú távú energia stratégiája alapján 2035 után nem lehet új autót robbanómotorral eladni.
- Hollandia az elmúlt 50 évben az EU legnagyobb gáztermelője volt, és ahol a – magyarhoz hasonlóan – a legtöbb háztartás rá van kötve a gázelosztó hálózatra – úgy döntött, **hogy 2050-ig az összes háztartást lecsatlakoztatja a gázelosztóhálózatról.**
 - Újépítésű házat nem szabad a gázelosztóhálózathoz csatlakoztatni
 - A fűtést az ipari termelésből származó hulladékhővel és geotermiával kell megoldani.
 - Hulladékhő szállító infrastruktúrát fognak kiépíteni.
- **Költségbecslés: tőke és működési költség ráfordítás évi kb. 10 milliárd €. Ez kb. 2.5 milliárd €-val több évente, mint a fosszilis tüzelőanyag alapú rendszer költsége.**
 - A villanyár emelkedésével számolnak.
 - Összességében a holland energiaköltség enyhe csökkenését várják, EUR 23 milliárdról EUR 22 milliárdra

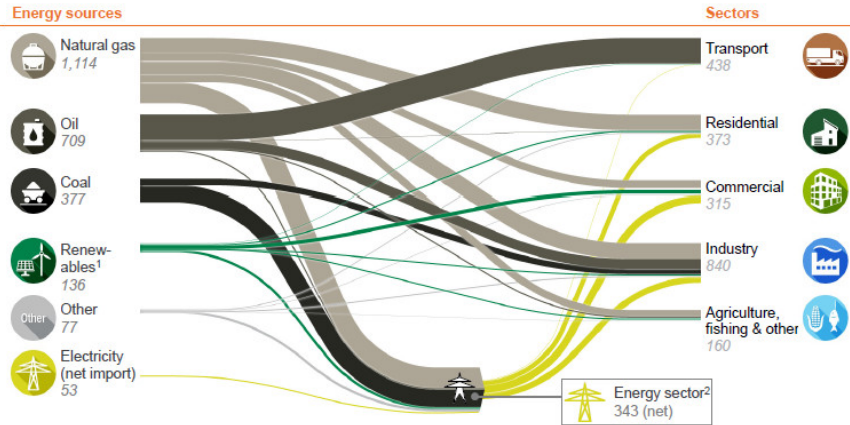
Tilburg, Tesla összeszerelő üzem

December 8, 2016: energypost.eu

In 2014 the energy system is largely dependent on fossil fuels

Netherlands energy demand in 2014; flow between energy sources and sectors, PJ

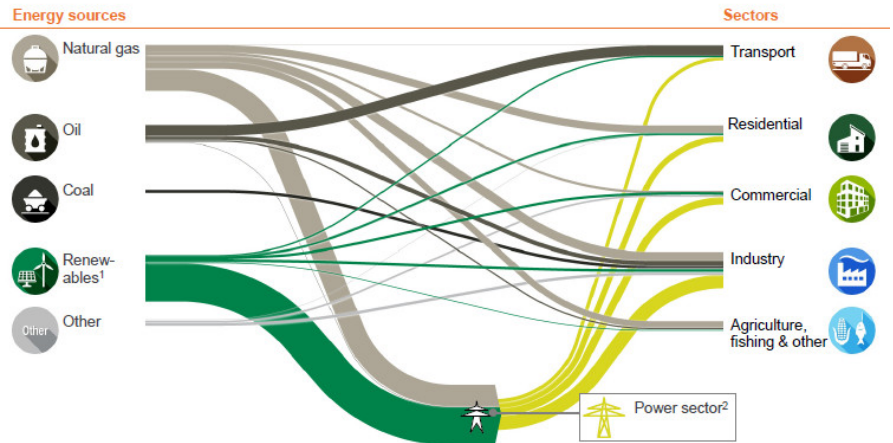

1 Includes: hydro, geothermal, solar, wind, and biomass
 2 Only includes net use for central power production (320 PJ) and transmission and distribution losses (23 PJ); energy sector own use (e.g., oil consumption in refining is included in industry)

SOURCE: Centraal Bureau voor de Statistiek (2014), "Energiebalans" and "Energieverbruik" databases

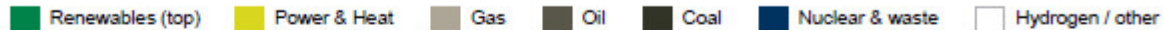
In 2040, the energy system would look and function very differently

Netherlands energy demand in 2040; flow between energy sources and sectors, PJ

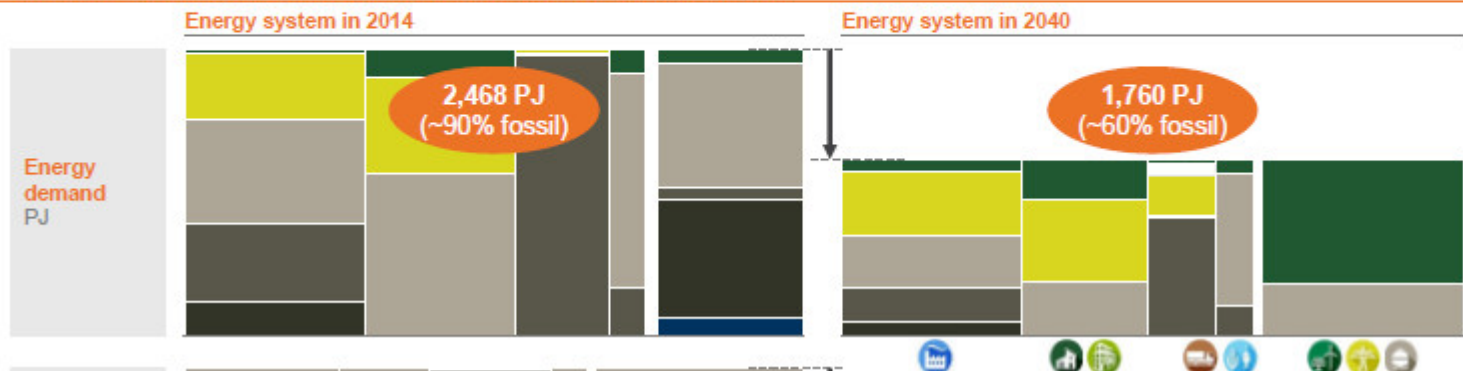

1 Includes: hydro, geothermal, solar, wind, biomass, and hydrogen
 2 Includes net biomass use (94 PJ), gas use (111 PJ) and own use and transmission and distribution losses

The new energy system would emit 55% less (= 67 Mton) CO₂

Total net energy demand¹ in the Netherlands by sector and industry, PJ, 2014

Köszönöm a figyelmet!

borbala.toth@rekk.hu